

Příloha č. 3: Náměty a připomínky v legislativní oblasti uplatněné Českou školní inspekcí ve školním roce 2010/2011

Česká školní inspekce (dále „ČŠI“) ve školním roce 2010/2011 Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále „MŠMT“) podávala náměty a připomínky v následujících oblastech a příslušnou problematiku s MŠMT konzultovala. Součástí přehledu nejsou připomínky v rámci vnitřního připomínkového řízení, které pouze upozorňují na nesrovnalosti a neprovázanost úpravy, formulační nejednoznačnost apod., které byly zpravidla v rámci vnitřního připomínkového řízení odstraněny.

1. V září 2010 ČŠI v návaznosti na uskutečněné finanční kontroly zpracovala a předala MŠMT námět na úpravu poskytování prostředků ze státního rozpočtu na školní stravování. Zajistit srovnatelný způsob výpočtu poskytnutých dotací na školní stravování veřejným a církevním i tzv. soukromým školám, přičemž určující by měl být počet připravených jídel, nikoli počet (často i pouze formálně) přihlášených stravovaných.

2. V prosinci 2010 ČŠI v návaznosti na poznatky z provádění inspekční činnosti zpracovala a předala MŠMT náměty na úpravy v následujících oblastech:

- a) Specifikace povinnosti školských zařízení zpracovávat vzdělávací programy. ČŠI považuje za nadbytečnou administrativní zátěž povinnost zpracovávat školní vzdělávací programy, zvláště ve školských zařízeních, které sice poskytují vzdělávání, ale postupují podle školních vzdělávacích programů příslušných škol (např. škola v přírodě, plavecká škola). Za nadbytečné považuje ČŠI i administrativní zátěž u školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. Tato zařízení zpracovávají specifickou dokumentaci, mimo jiné např. roční plán výchovně vzdělávací činnosti, vnitřní řád obsahuje i denní a týdenní program, pravidla pro organizaci návštěv atd. S ohledem na systém umísťování dětí do těchto zařízení ztrácí svůj význam i školní vzdělávací program jako základní informace pro uchazeče.
- b) Požadavek na uvedení materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví ve školních vzdělávacích programech. ČŠI považuje za nadbytečnou administrativní zátěž. Takový popis je velmi proměnlivý v čase, zatímco vzdělávací programy jsou dlouhodobým dokumentem. Nutně tak dochází k tomu, že ve školním vzdělávacím programu je uveden pouze obecný popis, který nemá významnější vypovídací hodnotu. Takové obecné vymezení navíc vyplývá již ze školského zákona a ze školního a vnitřního řádu.

3. V prosinci 2010 ČŠI zpracovala a předala MŠMT připomínky k navržené novele školského zákona (v době zpracovávání a vydání této výroční zprávy je návrh novely projednáván v Parlamentu ČR). ČŠI nesouhlasí se zrušením možnosti zpětvzetí zápisového lístku. S ohledem na nastavené termíny může vést k faktickému omezení práva volby uchazeče. V dalším především upozorňovala, že navrhované změny jsou nekoncepční, bez náležitého odůvodnění a provazby na související ustanovení.

4. V únoru 2011 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu MŠMT Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2011. Upozornila především na nejasně formulované priority a absenci indikátorů žádaného stavu. Dále upozornila, že záměry nezohledňují dostatečně ekonomické možnosti a dopady a nereflktují právní stav (ani nenavrhují reálné úpravy de lege ferenda).

5. V dubnu 2011 ČŠI v návaznosti na provedené monitorování přípravy maturitní zkoušky 2011 (včetně MAG 2010) zpracovala a předala MŠMT náměty a připomínky ke stavu maturitní zkoušky. Poukazovala přitom zejména na rizika vyplývající z technických a organizačních problémů a z nejasného právního stavu v některých oblastech (neověřována totožnost přebírajícího, neaktuální údaje Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání ohledně adresy školy, ne vždy dodržen přesný čas předání, obsah předané dokumentace neúplný, na některých školách komisař nezvládl plnit veškeré úkony, technické problémy s digitalizací, chyby v obdržených výsledcích z „Centra“ při maturitní generálce).

6. V květnu 2011 ČŠI zpracovala poznámky k návrhu MŠMT na novelu zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Upozornila především na terminologické a formulační nepřesnosti, které činí navrhovanou úpravu nesrozumitelnou a nejednoznačnou a komplikují realizaci zamýšlených záměrů v praxi.

7. V červnu 2011 v návaznosti na sledování „ostrého“ průběhu maturitní zkoušky podle nové koncepce zpracovala a předala MŠMT náměty k úpravě koncepce maturitní zkoušky. Poukázala přitom na následující aspekty:

- a) finanční náročnost,
- b) zátěž škol (kromě finanční i organizační a administrativní),
- c) uvolňování odměňování osob zúčastněných na maturitní zkoušce v roli hodnotitelů, zadavatelů, maturitních komisařů a předsedů maturitních komisí (příčemž nejde jen o samotný průběh maturitní zkoušky, ale i o další vzdělávání za účelem získání certifikace),
- d) efektivita jednotlivých složek maturitní zkoušky (jako kompromis mezi účelností, potřebností jednotlivých složek a jejich finanční a organizační náročností),
- e) kvalita podkladů pro vykonání zkoušky (didaktických testů),
- f) zátěž žáků s ohledem na rozsáhlost celé maturitní zkoušky.

Hlavní navržená opatření:

- podpora úpravy harmonogramu (navrženo již MŠMT), tj. časové předřazení písemných částí (didaktický test, písemná práce) před ústní zkoušky,
- zvážít zkrácení délky celé maturitní zkoušky (upravené rozpětí až 3 týdny),
- zvážít účelnost a efektivnost konání zkoušky společné části maturitní zkoušky konané formou písemné práce a formou ústní zkoušky,
- zvážít účelnost dvou úrovní náročnosti,
- snížení administrativní náročnosti.

Zároveň ČŠI zpracovala a předala MŠMT připomínky k navržené novele vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů. Kromě výše uvedeného upozornila na další problematické oblasti (mj. nutnost specifikace data, kdy žák přestává být žákem školy po splnění maturitní zkoušky, uvést přílohu č. 4 vyhlášky do souladu s textem vyhlášky, resp. zákona, jednoznačně nastavit termíny konání zkoušek).

8. V červnu 2011 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu MŠMT na vyhlášení pokusného ověřování individuálního výchovného plánu (tzv. smlouvy s rodiči). Prospěšný záměr nalézt a v praxi ověřit další způsoby poskytování vzdělávání a spolupráce s rodiči, zvláště

v problematických případech, kdy využití institutů zakotvených ve školském zákoně nebylo dostatečně efektivní, byl proveden (podle návrhu a později i zveřejněného znění) nedostatečně. Pokusné ověřování dovoluje jít nad rámec zákona, aniž by byly precizně vymezeny účel, směr a hranice, jasně stanovené hypotézy. Chybí striktní povinnost popisovat jednotlivé kroky a sledovat a vyhodnocovat dopady.

Kromě výše uvedeného nebyly odpovídajícím způsobem reflektovány připomínky a náměty v dalších oblastech uplatňované již v průběhu školního roku 2009/2010 (viz Výroční zpráva ČŠI za školní rok 2010/2011).

ČŠI v průběhu školního roku 2010/2011 v návaznosti na prováděnou inspekční činnost v dalších případech iniciovala vydání výkladových stanovisek k dalším oblastem školské legislativy za účelem sjednocení výkladové praxe různých institucí a orgánů v rámci České republiky.